

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ, АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В ЗЗСО**

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією
факультету іноземної та слов'янської
філології
«30» серпня 2024 р.
Голова
Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробники:

Семенов Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор
кафедри української мови і літератури

Громова Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови і літератури

Гуменюк Інна Леонідівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри
іноземних мов

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української
мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семенов О. М., докт. пед. наук, проф.

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Місце практичної підготовки у професійній підготовці студента

Практична підготовка здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка є невід'ємною складовою підготовки фахівців.

Практичну підготовку студентів відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) віднесено до основних форм організації освітнього процесу поряд із навчальними заняттями, самостійною роботою та контрольними заходами. У документі зазначається, що практична підготовка «здійснюється шляхом проходження практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними договорами або в його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку»¹.

Компетентнісна парадигма підготовки фахівців педагогічного фаху візуалізована й уніфікована в нормативних документах. Так, у Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020)² узагальнено основні загальні компетентності; перелік трудових функцій (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них), що передбачає насамперед сформованість професійних компетентностей вчителя, підготовленого за освітньо-професійною програмою на бакалаврському рівні, передусім у процесі практичної підготовки.

Виробнича педагогічна практика майбутніх учителів української мови і літератури, англійської мови здійснюється на основі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993р. № 93), «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 р. № 161), Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у СумДПУ імені А.С. Макаренка (2023) та інших нормативних документів, що регламентують практичну підготовку майбутніх фахівців.

Наскрізна програма практики з української мови і літератури, англійської мови – це основний нормативний та навчально-методичний документ, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідно до освітньої програми підготовки фахівців освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)», регламентує послідовність,

¹ Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

² Про затвердження Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». (2020). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>

тривалість і терміни проведення практики відповідно до навчального плану, визначає мету, завдання практики у структурно-логічній схемі освітньої програми.

Програма виробничої педагогічної практики враховує завдання до підготовки вчителя, визначені Законами України «Про освіту» (2017 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р. № 519) «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Концепцією «Нова українська школа» (2016 р.), Концепцією розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Державним стандартом базової середньої освіти (2020 р.), Професійним стандартом «Вчитель початкових класів загальної середньої освіти» (2020 р.) та ін.

Проведення практики допускається із використанням дистанційних технологій навчання без фактичного відвідування або з частковим відвідуванням баз практик (програми для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей, інтерактивні платформи для дистанційного навчання в онлайн-класах тощо).

Практична підготовка здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами проводиться з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей.

Мета практичної підготовки

Мета педагогічної практики підпорядкована цілям освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) кваліфікаційного рівня «магістр».

Унікальність ОПП полягає у використанні мультидисциплінарного підходу до професійної підготовки майбутнього вчителя української мови і літератури старшої (профільної) школи, вчителя англійської мови у базовій школі, що значно підвищує конкурентоспроможність фахівців на сучасному ринку освітніх послуг.

Цілі ОПП та програмні результати навчання відповідають запитам роботодавців, що відображено у відповідних Угодах: Угода про співпрацю з Департаментом освіти і науки СОДА від 02.09.2019 р., Угода про співпрацю з Державною службою якості освіти в Сумській області від 27.02.2020 р. та ін.

Загальні цілі виробничої педагогічної практики:

- підготовка до майбутньої професійної діяльності вчителя української мови і літератури, англійської мови в умовах Нової української школи.

Мета виробничої педагогічної практики з української мови і літератури – оволодіння сучасними методами і формами організації навчально-виховного процесу у старшій (профільній) школі.

Метою з англійської мови є формування у студентів готовності здійснювати діяльність із навчання іноземної мови в середній школі на базі сформованої іншомовної професійної комунікативної компетентності та знань основ теорії методики, педагогіки та психології, забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання й творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Загальні компетентності, спеціальні компетентності, результати навчання

У процесі проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти у майбутніх учителів мають бути сформовані такі компетентності:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні завдання та/ або теоретичні та практичні проблеми інноваційного та дослідницького характеру у процесі професійної діяльності, що передбачає застосування теорій і методів мовознавчої, літературознавчої, психолого-педагогічної науки, проведення педагогічних досліджень і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, нетерпимості до корупційної поведінки, поважати право і закон, володіти достатнім рівнем професійної правосвідомості (громадянська компетентність).</p> <p>ЗК 2. Здатність здійснювати міжособистісне спілкування на основі принципів гуманізації й довіри; здійснювати продуктивну письмову й усну фахову комунікацію українською та англійською мовами в навчанні, наукових дослідженнях, професійній діяльності з представниками професійних груп різного рівня, у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів та міжкультурного спілкування, збереженням національної культурної ідентичності (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, різноманітність та мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність)</p> <p>ЗК 4. Здатність стратегічно планувати, приймати оптимальні рішення у професійній діяльності на основі сформованих</p>

	<p>ціннісних орієнтирів, дотримуватися трудової дисципліни, планування та управління часом; ефективно співпрацювати у команді з метою розв'язання освітніх завдань, бути критичним і самокритичним; мотивувати учасників освітнього процесу до досягнення спільної мети, адаптуватися до різних професійних ситуацій (лідерська компетентність).</p> <p>ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми у сфері професійної діяльності, проявляти ініціативність, системне творче мислення, підприємливість, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (підприємницька компетентність).</p> <p>ЗК 6. Здатність оволодівати сучасними знаннями в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя; застосовувати наукові методи, спостерігати, аналізувати, формулювати припущення, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати; усвідомлювати на основі критичного аналізу основні світоглядні теорії та принципи у навчанні та професійній діяльності, діяти у професійних і навчальних ситуаціях з позицій академічної доброчесності та професійної етики; розуміти етику роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).</p> <p>ЗК 7. Здатність проводити дослідження за предметною спеціальністю з використанням інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій; застосовувати наукові методи, спостерігати, аналізувати, формулювати припущення, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати; усвідомлювати на основі критичного аналізу основні світоглядні теорії та принципи у навчанні та професійній діяльності, діяти у професійних і навчальних ситуаціях з позицій академічної доброчесності та професійної етики; розуміти етику роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).</p> <p>ЗК 8. Здатність до саморефлексії та самовдосконалення, на основі чого формувати ціннісні орієнтації молоді, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, формувати soft-skills та hard-skills здобувачів освіти, до професійного самовизначення.</p>
<p>Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)</p>	<p>ПК 1. Мовнокомунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою; здійснювати міжкультурну та професійну комунікацію в різних видах англомовної мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, писемному мовленні); забезпечувати партнерську взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу; формувати і розвивати мовнокомунікативні навички та вміння учнів; вести розгорнутий академічний монолог /діалог з фахової проблематики (лекція, урок, промова), брати участь у різних формах науково педагогічної комунікації для презентації результатів досліджень у галузі мовно-літературної освіти, володіти полемічним мистецтвом, формувати індивідуальний стиль.</p> <p>ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність:</p>

застосовувати поглиблені знання з теорії української мови і літератури, англійської мови, філософії та психології сучасної освіти, педагогіки; методик навчання української мови і літератури, англійської мови для вирішення професійних завдань; застосовувати когнітивно-дискурсивні вміння для створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах; оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного, мовленнєвого, літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів і прийомів; моделювати зміст навчання з української мови і літератури, англійської мови; розвивати предметну і ключові компетентності, наскрізні вміння, ціннісні ставлення відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, визначених державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання; добирати і використовувати сучасні й ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів; застосовувати, вдосконалювати, створювати доцільне дидактичне забезпечення освітнього процесу з урахуванням специфіки технологій електронного, мобільного й змішаного навчання.

ПК 3. Інформаційно-цифрова компетентність як здатність орієнтуватися і інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію з української мови, української літератури, англійської мови та суміжних дисциплін, оперувати нею у професійній діяльності; використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для досягнення навчальних цілей, професійного розвитку, створювати та наповнювати власне е-портфоліо; критично оцінювати вплив інформації на свідомість і розвиток учнів, розвивати в учнів культуру цифрової грамотності, медіаграмотності, академічної доброчесності.

ПК 4. Психологічна компетентність як здатність визначати і враховувати в межах освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, зокрема з особливими освітніми потребами; використовувати ефективні шляхи мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів у ході навчання української мови, української літератури, англійської мови, використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їх позитивної самооцінки, складати навчальний план учня (за потреби) і сприяти формуванню індивідуальної освітньої траєкторії учнів.

ПК 5. Здоров'язбережувальна компетентність як здатність організовувати безпечне та інклюзивне освітнє середовище, планувати й реалізовувати освітній процес у спосіб, сприятливий для здоров'я та безпеки здобувачів освіти; керувати власним емоційним станом, використовувати способи самозбереження психічного здоров'я під час професійної діяльності.

ПК 6. Проектувально-прогностична компетентність як здатність на основі аналізу сучасних концепцій навчання й виховання проектувати творче освітнє середовище у процесі навчання української мови, української літератури, англійської мови; оперативно реагувати на зміни і прогнозувати результати освітнього процесу; планувати навчальні заняття з урахуванням

	<p>модельних навчальних програм; визначати актуальні науково-методичні проблеми, планувати, організувати, виконувати і представляти прикладне дослідження з української мови, літератури та методики навчання самостійно або у складі дослідницького колективу; застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження у професійній діяльності.</p> <p>ПК 7. Організаційна компетентність як здатність планувати, організувати і здійснювати освітній процес з української мови, української літератури, англійської мови на засадах компетентнісного підходу, педагогічної взаємодії з учасниками освітнього процесу: з учнями, батьками, колегами, іншими фахівцями, брати компетентну участь у різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів або класних керівників, батьківські збори).</p> <p>ПК 8. Оцінювально-аналітична компетентність як здатність здійснювати об'єктивне оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів, обирати та/або розробляти ефективні види контрольних-вимірних матеріалів, забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.</p> <p>ПК 9. Інноваційна компетентність як здатність аналізувати та практично застосовувати педагогічні інновації у професійній діяльності, взаємодіяти з іншими учасниками освітнього процесу на засадах партнерства та /або наставництва, визначати індивідуальні професійні потреби, власну професійну активність, наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p>
--	---

У процесі педагогічної практики формуються професійні **вміння та навички** студентів:

- викладати українську мову і літературу, англійську мову в умовах воєнного часу;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- складати фрагменти календарно-тематичного та поурочного планування з української мови і літератури;
- формулювати мету і завдання на кожному уроці української мови і літератури, англійської мови;
- використовувати доцільні методи та методичні прийоми відповідно до вікових та пізнавальних можливостей учнів;
- формувати здатність учнів творчо сприймати прочитане, уміння висловлювати власну думку; зосередити зусилля на формуванні загальнопредметних умінь (працювати з інформацією, аналізувати, синтезувати, порівнювати, узагальнювати, висловлювати припущення і робити висновки, розв'язувати проблеми, працювати в команді, приймати рішення, ефективно спілкуватися, генерувати нові ідеї тощо), розвиткові критичного мислення й емоційного інтелекту;
- здійснювати навчання, виховання та розвиток учнів; сприяти вихованню

духовно багатого громадянина України;

- використовувати наочність, яка посилює ефективність уроку;
- розкривати учням красу художнього слова, його силу й виражальні можливості;
- виробляти вміння «читати» словесні образи, бачити художню деталь, сприймати твір у його художній цілісності та єдності.

Програмні результати

Знання	<p>ПРЗ 1. Знати сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки, методик навчання української мови, української літератури, англійської мови; традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи, прийоми, технології навчання, форми навчання (традиційне, електронне, мобільне, змішане), організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти в умовах реалізації концепції нової української школи.</p> <p>ПРЗ 2. Знати зміст основних документів, що регулюють організацію освітнього процесу з української мови, літератури, англійської мови у старшій школі; вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час навчання та оцінювання результатів навчання, щодо професійного та міжособистісного професійного спілкування; організації різних форм і видів професійного розвитку вчителя.</p> <p>ПРЗ 3. Знати на поглибленому рівні теорію української мови, літератури, володіти спеціальною термінологією предметної області; критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої, літературознавчої, методичної науки у взаємозв'язках з європейським досвідом.</p> <p>ПРЗ 4. Знати методи роботи з джерелами інформації з метою запобігання проблем та їх розв'язання; прав та свобод громадянина України, цінності гуманізму та громадянського суспільства; основні принципи державної політики у сфері освіти, тенденції інноваційного розвитку системи освіти в умовах сучасних викликів.</p> <p>ПРЗ 5. Знати наукові методи пізнання, закони, методи та методики проведення досліджень за спеціальністю, основні принципи і засоби пошуку, систематизації, узагальнення науково-методичної інформації; усвідомлювати важливість упровадження наукових розробок в освітній процес закладів середньої освіти.</p> <p>ПРЗ 6. Знати основні вимоги до результатів навчання за державними стандартами освіти, особливості змістових ліній шкільних курсів української мови, української літератури, англійської мови, розроблення модельних, навчальних програм, методик навчання конкретних тем, методи та прийоми навчання української мови, української літератури, англійської мови у закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРЗ 7. Знати теоретичні засади контролю, діагностування й моніторингу навчальних досягнень учнів з української мови, української літератури, англійської мови в умовах реалізації концепції нової української школи.</p> <p>ПРЗ 8. Знати раціональні прийоми розумових дій, психологічні чинники, які впливають на процес навчання учнів, методи і прийоми здійснення рефлексії навчальної діяльності учнів та її результативності; основні вербальні та невербальні прийоми і засоби</p>
---------------	--

	<p>впливу на суб'єктів навчання.</p> <p>ПРЗ 9. Знати основні аспекти створення творчого освітнього середовища у процесі навчання, особливості та дотримання умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>ПРЗ 10. Знати підходи до доцільного вибору сучасних, у т.ч. інформаційно-цифрових технологій у процесі навчання української мови, української літератури, англійської мови, у професійній діяльності загалом.</p>
<p>Уміння</p>	<p>ПРУ 1. Уміти застосовувати сучасні методики і технології для ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання української мови, української літератури, англійської мови, аналізувати шляхи мотивації учнів до саморозвитку, розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.</p> <p>ПРУ 2. Уміти застосовувати знання предметної спеціальності у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p> <p>ПРУ 3. Вільне компетентне спілкування українською, англійською мовами з широким колом фахівців, громадськістю у галузі професійної та/або наукової діяльності, уміти проявляти повагу і толерантність до індивідуального і культурного різноманіття.</p> <p>ПРУ 4. Орієнтуватись у різних лінгвістичних напрямках і школах, літературних напрямках і течіях, уміти критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої, літературознавчої, методичної науки, демонструвати власну інтерпретацію літературних, мовних явищ.</p> <p>ПРУ 5. Уміти здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих та апробованих даних; створювати зв'язні монологічні і діалогічні тексти в усній і писемній формах, володіти методикою формування мовнокомунікативної компетентності учнів закладів профільної середньої освіти.</p> <p>ПРУ 6. Вільно володіти сучасними мовними нормами англійської мови для здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування; застосовувати при продукуванні текстів різностильові та різножанрові одиниці; використовувати гуманістичний потенціал англійської мови для формування духовного світу громадян України, забезпечувати організацію діалогу мов на заняттях з англійської мови.</p> <p>ПРУ 7. Уміти використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки, критичної оцінки, обміну інформацією у професійній діяльності, розробки електронних (цифрових) освітніх ресурсів, захисту даних у процесі е-комунікації, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання.</p> <p>ПРУ 8. Уміти класифікувати, упорядковувати й узагальнювати навчальний матеріал, проектувати різні типи уроків, заняття предметних гуртків, факультативів, елективні курси відповідно до потреб формування предметної та ключових компетентностей;</p>

	<p>використовувати активні форми і методи навчання та організації самостійної і дослідницької роботи учнів; забезпечувати оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.</p> <p>ПРУ 9. Уміти проектувати й виконувати дослідницький/освітній практико орієнтований проєкт у галузі мовно-літературної освіти, формулювати наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструвати навички їх критичного аналізу та можливі шляхи вирішення; прогнозувати очікувані результати; узагальнювати й оприлюднювати результати дослідницької роботи (у наукових виданнях, виступах, навчально-методичних посібниках).</p> <p>ПРУ 10. Уміти дотримуватись культури академічної доброчесності у навчанні та власній професійній діяльності, демонструвати вміння формувати її принципи в учнів, проектувати та реалізувати індивідуальні освітні траєкторії особистісного зростання, обирати ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p>
Комунікація	<p>ПРК 1. Здатність до ефективної комунікації, в т.ч. англійською мовою; зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</p> <p>ПРК 2. Здатність використовувати основні вербальні та невербальні прийоми й засоби впливу на здобувачів освіти; уміння ефективно використовувати стратегії, тактики педагогічного спілкування, конструктивної та безпечної, суб'єкт- суб'єктної взаємодії з учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами; співпрацювати в педагогічному колективі на засадах партнерства; вести діалог, брати участь у дискусіях щодо вирішення професійних проблем; організовувати комунікацію учнів, створювати умови для ефективної бесіди, дискусії, мозкового штурму.</p> <p>ПРК 3. Здатність використовувати сучасні інформаційні-цифрові технології для комунікації на професійному та соціальному рівнях.</p>
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 1. Усвідомлювати соціальну значущість майбутньої професії, мати сформовану мотивацію до здійснення інноваційної професійної діяльності, виконання дослідницьких проєктів на засадах академічної доброчесності.</p> <p>ПРА 2. Бути готовим виконувати професійні обов'язки, дотримуючись принципів етики вчителя; організовувати освітній процес, ґрунтуючись на основних правових нормах і законах; управляти робочими або навчальними процесами з урахуванням набутих знань з предметної галузі, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, з урахуванням набутих знань з предметної галузі.</p> <p>ПРА 3. Проявляти ініціативу, готовність брати на себе відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів.</p> <p>ПРА 4. Бути готовим продовжувати навчання з високим ступенем автономії, за власною ініціативою планувати, визначати умови та ресурси професійного розвитку, організовувати процес самонавчання та самовдосконалення впродовж життя.</p>

Основні професійно-методичні вміння з англійської мови

Конструктивно-планувальні вміння:

- 1) складати плани-конспекти окремих уроків та серії уроків за темою; визначати конкретні типи мети, завдання та етапи кожного уроку;
- 2) обирати ефективні прийоми досягнення поставленої мети на кожному етапі уроку;
- 3) визначати типи та послідовність виконання вправ у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу й рівнем підготовленості учнів;
- 4) використовувати реальні та проєктувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання, засвоєння та творчого застосування в мовленнєвій діяльності мовних явищ, що вивчаються;
- 5) створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків;
- 6) складати план позакласної роботи з іноземної мови;
- 7) складати план і сценарій позакласного заходу з іноземної мови.

Комунікативно-навчальні вміння:

- 1) установлювати й підтримувати засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти: «вчитель-клас», «вчитель-учень», «учень-учень» тощо;
- 2) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів (застосовувати мовні опори, спрощення, здійснювати перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);
- 3) намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення учнів та визначати рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь; помічати помилки учнів, усвідомлювати їх характер і використовувати комунікативно-мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Організаційні вміння:

- 1) організовувати виконання складеного плану; забезпечувати мовленнєву діяльність учнів згідно з планом уроку;
- 2) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з цих форм і ступеня навчання;
- 3) проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів; проводити рольові ігри;
- 4) методично грамотно використовувати традиційні наочні посібники та застосовувати аудитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;
- 5) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої й розумової діяльності учнів залежно від їх вікових особливостей;

б) проводити позакласний захід іноземною мовою за складеним планом і сценарієм.

Розвивально-виховні вміння:

- 1) реалізовувати загальноосвітній, розвивальний та виховний потенціал мовленнєвого матеріалу уроку;
- 2) формувати й розвивати на матеріалі іноземної мови інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;
- 3) вирішувати засобами іноземної мови завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання учнів.

Дослідницькі вміння:

- 1) вивчати ставлення учнів до предмета і виявляти рівень сформованості мовленнєвих навичок та вмінь учнів;
- 2) здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- 3) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему;
- 4) спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів, студентів-практикантів, проєктуючи ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;
- 5) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми й прийоми роботи.

II. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови у закладах загальної середньої освіти за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) кваліфікаційного рівня «магістр» проводиться з відривом від занять у 3 семестрі і триває 6 тижнів. Обсяг практики становить 9 кредитів.

Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури проводиться у старших (профільних) класах закладів загальної середньої освіти; з англійської мови - у базовій середній школі.

Під час практики здобувачі виконують обов'язки вчителя української мови і літератури, англійської мови та класного керівника в закладах загальної середньої освіти, вивчають інноваційний досвід учителів міста, області, проводять науково-пошукову роботу з питань кваліфікаційної роботи.

Виробнича педагогічна практика здобувачів організовується на підставі наказу ректора. Безпосереднє керівництво виробничою педагогічною практикою здобувачів здійснюють відповідальний методист, методисти відповідних кафедр університету.

ІІІ. БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Виробничою базою для практики є ЗЗСО міста Суми та Сумської області.

Визначення баз практичної підготовки здійснюється керівництвом університету на основі договорів і відношень із навчальними закладами, організаціями, установами, підприємствами тощо будь-яких форм власності.

Тривалість дії угод погоджується договірними сторонами і може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років.

При наявності регіональних замовлень на підготовку фахівців, перелік баз практичної підготовки надають органи, які формували ці замовлення.

При підготовці фахівців за цільовими договорами з підприємствами, організаціями та установами бази практичної підготовки визначаються у цих договорах.

Здобувачі вищої освіти мають право самостійно за узгодженням з кафедрами української мови і літератури, іноземної мови, адміністрацією факультету іноземної та слов'янської філології пропонувати для себе місце проходження практики.

У цьому випадку здобувач освіти повинен подати на розгляд кафедр лист-згоду з базового закладу, в якому адміністрація бази практики гарантуватиме створення необхідних умов для виконання програми практичної підготовки (Додаток 3).

Здобувачі вищої освіти можуть проходити практичну підготовку у процесі виконання посадових обов'язків відповідно до фаху.

Університет може зараховувати практичну підготовку в порядку визнання результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою, які здобуті під час трудової діяльності здобувача під час навчання.

Керівники бази практичної підготовки разом із керівництвом Університету несуть відповідальність за створення умов для проходження практики здобувачами вищої освіти.

Для здобувачів вищої освіти-громадян інших країн, бази практичної підготовки можуть бути розташовані як на території країн-замовників, так і в межах України.

Здобувачі вищої освіти-громадяни інших країн отримують програму практичної підготовки, індивідуальні завдання, складають звіт у порядку, встановленому кафедрою.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практичної підготовки покладається на ректора та першого проректора, завідувача кафедри, що забезпечує організацію і проведення практичної підготовки, завідувача навчальної і виробничої практик Університету, керівника/методиста практики.

Загальну організацію, проведення і контроль практичної підготовки, а також зв'язок із базами практик забезпечує завідувач навчальної та виробничої практик Університету.

Безпосередню організацію і проведення практики, а також зв'язок з базами спеціальних практик забезпечують кафедри української мови і літератури, іноземної мови, що забезпечують організацію і проведення практичної підготовки.

Методичне керівництво практиками здійснюють керівники практик, методисти з фаху.

Керівники практики призначаються з числа провідних науково-педагогічних працівників кафедр.

Методистами з практики призначаються науково-педагогічні працівники, які мають досвід викладацької роботи у закладах вищої освіти не менше 3 років або досвід практичної роботи за фахом.

Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практичної підготовки регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 години (1,5 кредити) на тиждень, 9 із яких не більше 30 годин – безпосередня робота на базі практики.

За домовленістю між університетом і базою практичної підготовки може встановлюватися інша тривалість робочого часу, за умови, якщо це не суперечить вимогам чинного трудового законодавства.

Обов'язки завідувача навчальною та виробничою практикою Університету:

- укладати договори з установами, організаціями, підприємствами, які визначені базами практичної підготовки на термін, визначений сторонами (Додаток 4);
- уточнювати з базами практичної підготовки умови її проходження;
- надавати кафедрам інформацію щодо наявності місць практичної підготовки згідно з укладеними договорами;
- складати графік проходження медичного огляду студентів;
- забезпечувати кафедри необхідною документацією з питань практичної підготовки;
- проводити інструктажі з охорони праці для студентів, які направляються для проходження практичної підготовки;

- готувати накази з практики;
- контролювати проведення практичної підготовки, аналізувати звіти кафедр за результатами практик і готувати відповідні довідки про їх проведення, аналізувати та узагальнювати її результати і подавати на розгляд вченої ради факультету іноземної та слов'янської філології.

Завідувачі кафедри української мови і літератури, іноземної мови здійснюють контроль за організацією і проведенням практичної підготовки, виконанням програми практики, своєчасним складанням заліків і звітної документації за підсумками практики.

Обов'язки керівника практики:

- складати робочу програму практичної підготовки;
- розробляти методичну документацію з питань практичної підготовки та надавати допомогу викладачам-методистам;
- забезпечувати організацію і проведення практичної підготовки зі спеціальності;
- узгоджувати бази проходження практичної підготовки з завідувачем навчальною та виробничою практикою Університету;
- згідно з угодами, укладеними між Університетом і базовими закладами та відношеннями щодо проведення практичної підготовки, проводити розподіл методистів та студентів-практикантів;
 - готувати проєкт наказу з практики; забезпечує розподіл методистів і студентів; організує інструктивні збори методистів, керівників та студентів факультету в перший день педагогічної практики;
 - забезпечувати організацію і проведення настановчих та підсумкових конференцій, захисту результатів практичної підготовки;
 - ознайомлювати здобувачів вищої освіти із завданням і змістом, звітністю і критеріями оцінювання результатів практичної підготовки;
 - здійснювати загальний контроль за виконанням здобувачами вищої освіти завдань практичної підготовки і правил внутрішнього трудового розпорядку, визначеного базою практичної підготовки;
 - приймати залік із практики і виставляє підсумкову оцінку за педагогічну практику в атестаційний лист, залікові книжки та відомість;
- вивчати й узагальнювати досвід організації та проведення практичної підготовки;
- подавати завідувачу навчальної та виробничої практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення.

Обов'язки методиста з фаху:

- брати участь у настановчій та підсумковій конференціях у навчально-науковому інституті/факультеті.

На настановчій конференції ознайомлювати здобувачів вищої освіти із вимогами до організації практичної підготовки за ОПП Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова, здійснювати організаційну роботу зі студентами.

На підсумковій конференції характеризувати роботу своєї групи практикантів, досягнення і недоліки окремих здобувачів вищої освіти, узагальнювати досвід практики;

- знайомити здобувачів вищої освіти із адміністрацією бази практичної підготовки, керівниками практики, здійснювати їх розподіл, контролювати відвідування, роботу та виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу;

●- проводити методичну роботу із здобувачами вищої освіти: затверджувати Індивідуальні плани, проводити консультації із планування серій уроків, складання планів-конспектів окремих уроків, підготовки наочних посібників і технічних засобів, проведення позакласних заходів;

, перевіряти та оцінювати конспекти, відвідувати та обговорювати не менш ніж три заняття;

- забезпечувати контроль за проходженням практичної підготовки здобувачів вищої освіти групи;

- відповідати за своєчасну подачу здобувачами вищої освіти звітної документації керівнику практики;

- оцінювати роботу здобувачів вищої освіти, виставляти оцінку в атестаційний лист;

- подавати керівнику практики звіт за підсумками практики.

Обов'язки здобувачів вищої освіти:

- брати участь у настановчій та підсумковій конференціях із питань організації практичної підготовки;

- одержати до початку практики у керівників: методистів з фаху, педагогіки та психології консультації щодо виконання завдань практичної підготовки, оформлення всіх необхідних документів;

- пройти своєчасно медогляд і отримати допуск на проходження практичної підготовки;

- своєчасно прибути на базу практичної підготовки;

- виконати всі види робіт, передбачені програмою практичної підготовки;

- щоденно бути присутнім на базі практичної підготовки;

- суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації установи, де проходить практична підготовка;

- вчасно оформляти документацію та подавати її на вимогу керівника/методистів практики;

- подати звітну документацію в останні дні проходження практичної підготовки і протягом перших 10 днів після виробничої і 5 днів після навчальної практик захистити результати практики;

здобувачі вищої освіти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії;
- нести відповідальність за виконану роботу.

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Студент-практикант з метою дотримання вимог охорони праці повинен:

- пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці;
- керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу;
- дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку учнів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території навчального закладу;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- оперативно повідомляти про всі несправності обладнання, виявлені в процесі роботи, про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;
- знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги і т. д.).

Зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму в освітній установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої НС, напрямок евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

Не допускається приступати до виконання роботи у разі поганого самопочуття або раптової хвороби.

У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, слід керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

Порядок проходження практики за технологіями дистанційного навчання

Під час карантину або інших ситуацій, коли можливості фізичного відвідування баз практик здобувачами вищої освіти обмежені або відсутні й традиційні технології проведення практики здобувачів вищої освіти не можуть

бути застосовані, практику може бути переорієнтовано на дистанційне проведення відповідно до розпоряджень по університету, з урахуванням Положення про дистанційне навчання в університеті.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу Університету під час проведення практик за технологіями дистанційного навчання може здійснюватися через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, ZOOM, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (ZOOM, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

Під час проведення настановних інструктивних нарад із питань проходження практики, підсумкових конференцій за її результатами, заходів поточного та підсумкового контролю за виконанням програми практики, захисту матеріалів практики з використанням технологій дистанційного навчання має бути забезпечено:

- авторизований доступ до платформ/сервісів MOODLE, Google Meet, ZOOM;
- об'єктивність критеріїв перевірки виконаних завдань програми практики.

Керівник практики в системі MOODLE розміщує програму практики/методичні рекомендації з проходження практики за технологіями дистанційного навчання, час консультацій та іншу інформацію, необхідну здобувачам вищої освіти.

Перед початком практики проводять настановну конференцію, під час якої здобувачів вищої освіти ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, критеріями оцінювання практики, правилами заповнення щоденника з практики; керівники практики та здобувачі вищої освіти узгоджують обраний сервіс відеозв'язку та ін.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Після закінчення терміну практичної підготовки здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практичної підготовки на кафедрах української мови і літератури, іноземної мови.

Звітна документація: щоденник, звіт, характеристика, плани-конспекти уроків, виховних заходів та інше подається на перевірку відповідному методисту (Додаток 6).

Звітна документація із практичної підготовки подається на перевірку не пізніше 10 днів після виробничої практики.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання подають звітну документацію методисту з фаху у перші 3 дні наступної після практики сесії.

Після перевірки звітної документації керівником практики та її позитивної оцінки звіт публічно захищається здобувачем вищої освіти на підсумковій конференції.

Місце, час і форма проведення звіту з практики визначається кафедрами української мови і літератури, іноземної мови і доводиться до відома здобувачів вищої освіти та завідувача навчальною та виробничою практикою Університету.

Підсумкова оцінка з виробничої практики визначається керівником практики і вноситься ним у щоденник студента-практиканта, індивідуальний навчальний план студента/залікову книжку, екзаменаційно-залікову відомість.

Звіти з виробничих практик подаються керівниками практик завідувачу навчальної та виробничої практики університету і зберігаються в архіві Університету.

Документація збирається керівником/методистом практики та зберігається на кафедрі, що забезпечує організацію і проведення практичної підготовки протягом 1 року.

Характеристики з місця проходження виробничої практики зберігаються в особових справах здобувачів вищої освіти.

Підсумки практичної підготовки обговорюються на засіданнях кафедр української мови і літератури, іноземної мови, а загальні підсумки підводяться на засіданнях вченій раді факультету факультету іноземної та слов'янської філології.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин або отримав негативну оцінку, може пройти практичну підготовку повторно у поза навчальний час, крім тих випадків, коли практична підготовка проходила у останньому навчальному семестрі.

У разі, якщо специфіка практичної підготовки не дає можливості повторного проходження, то здобувач вищої освіти відраховується з Університету.

Здобувачам вищої освіти, які раніше здобули професійну, професійно-технічну, фахову передвищу або вищу освіту, проходження практичної підготовки може бути визнано на підставі порівняння результатів навчання або їм може бути надано можливість проходження практик, які передбачають набуття інших результатів навчання відповідно до фаху.

Здобувачам вищої освіти, які працюють за фахом із навантаженням не менше 0,5 ставки, практична підготовка зараховується за наявності підтверджуючих документів

VI. ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Завдання практичної підготовки

- формування на основі набутих у закладі вищої педагогічної освіти знань з основних фахових дисциплін практичних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень у реальних умовах професійної діяльності;
- вироблення у студентів практичних умінь і навичок моделювати різні види уроків, застосування цифрових сервісів та онлайн-інструментів навчання

української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти;

- організація і проведення гурткової роботи із української мови і літератури, англійської мови за самостійно укладеними розробками; виконання методичної, пошуково-дослідної роботи з інфомедійної грамотності;

- набуття навичок виконувати науково-педагогічне дослідження.

- ознайомлення з роботою методичних об'єднань учителів української мови і літератури, англійської мови, педагогічної ради школи.

Методологічною основою змісту практики, її науковими засадами є праці основоположників методики навчання української мови і літератури, англійської мови, провідних філософів, мовознавців, літературознавців, педагогів та психологів.

1. Методика навчання – ключова дисципліна методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури, англійської мови

Програма передбачає наявність міцних зв'язків між практикою у ЗЗСО та навчальними дисциплінами «Методика навчання української мови в ЗЗСО», «Методика навчання української літератури в ЗЗСО», «Методика навчання англійської мови», у межах яких студенти розробляли низку професійно орієнтованих завдань, здійснювали планування як розгорнутих фрагментів уроків, так і цілісних уроків та позакласних заходів.

2. Різноманітність підходів до навчання

Діяльність студентів із підготовки та проведення уроків і позакласних заходів розглядається крізь призму інтерактивного навчання.

Пропонуються такі види діяльності:

- індивідуальна (підготовка і проведення уроків і позакласних заходів);

- групова рефлексивна (письмовий аналіз уроків учителів і колег-практикантів, взаємовідвідування та спостереження з подальшим груповим аналітичним обговоренням, мозковий штурм і групове обговорення практичних проблем тощо);

- методична науково-практична та організаційно методична (підготовка та проведення методичних семінарів, вебінарів ресурсного центру професійного розвитку вчителя української мови і літератури, МЕДІА&ВЧИТЕЛЬСЬКОГО кампусу, що здійснюють фахово-методичну, дослідницьку, культурно-освітню роботу в різних галузях життя міста Суми й Сумської області).

Заохочується участь студентів у роботі науково-дослідної лабораторії «Академічна культура педагога-дослідника», що сприяє виконанню завдань науково-дослідного та науково-практичного характеру (підготовка досліджень до всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт, публікацій тез

доповідей та виступів на конференціях, статей, участі в міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, гостьових онлайн-лекціях тощо).

3. Поточне практико-орієнтоване оцінювання протягом курсів «Методика навчання англійської мови»

Завдання для оцінювання розроблені так, щоб підкріплювати процес навчання протягом всього курсу. Результати учіння студентів перевіряються за допомогою практичних завдань до семінарських (практичних) і комплексу самостійних робіт. Наприкінці курсу виконані поточні завдання використовуються для укладання портфоліо. Підсумкове оцінювання (екзамен) включає виконання як теоретичних, так і практичних завдань (планування фрагменту уроку, а також розробленого заздалегідь розгорнутого плану-конспекту уроку).

Під час педагогічної практики з англійської мови студенти-практиканти повинні оволодіти основами професійно-методичних умінь вчителя іноземної мови (початковий і середній ступінь навчання).

Під час проходження педагогічної практики студенти-магістранти беруть участь у науково-практичних конференціях, які організовують кафедри, працюють над колективною темою кафедри української мови і літератури «Текст у дослідницьких парадигмах»; беруть участь у вебінарах та онлайн-тренінгах для вчителів англійської мови, які проводять міжнародний освітньо-методичний центр “Dinternal education” та Департамент екзаменів з англійської мови Кембріджського університету.

Зміст діяльності студентів-практикантів

У закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) магістрант зобов'язаний провести **4 уроки української мови, 4 уроки української літератури, 3 уроки англійської мови**, а також організувати проведення мовно-літературних заходів профорієнтаційного спрямування.

Організаційний етап

1. **Настановна конференція.** Участь у настановній конференції здобувачів другого (магістерського) рівня; одержання **направлень** для проходження практики, настанов щодо її організації, проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Орієнтовний план проведення настановної конференції:

1. Виступ відповідального методиста про зміст, цілі та завдання педагогічної практики студентів-магістрантів у ЗЗСО.
2. Виступи методистів кафедр української мови і літератури, іноземних мов.
3. Ознайомлення студентів та викладачів із проектом наказу ректора про розподіл студентів на практику.
4. Виступи студентів-магістрантів про очікувані результати практики.

2. Ознайомлення з базою практики. Ознайомлення здобувачів із закладом загальної середньої освіти та класами, у яких виконуватимуться обов'язки вчителя української мови і літератури, англійської мови, класного керівника, специфікою організації освітнього процесу в закладі, нормативними документами, які регламентують його роботу (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителів тощо).

3. Складання індивідуального плану практики. Складання індивідуального плану практики відповідно до змісту робочої програми виробничої педагогічної практики в закладі загальної середньої освіти та узгодження його з керівниками практики.

В індивідуальному плані необхідно висвітлити планування завдань практики з української мови і літератури, англійської мови та їх виконання. Подають на підпис методистові.

Консультації з керівником практики, методистом можуть здійснюватись різними засобами зв'язку.

Складає тематичний план уроків.

Основний етап

Студент:

1. відвідує й аналізує уроки вчителів, позакласні заходи, що проводяться вчителями української мови, української літератури, англійської мови, класними керівниками, студентами-практикантами згідно з розкладом відвідувань і взаємовідвідувань;

2. з урахуванням консультацій учителя та методиста планує та проводить уроки:

4 уроки української мови,

4 уроки української літератури,

3 уроки англійської мови з використанням інноваційних форм і методів роботи - **залікові.**

Практиканта допускають до проведення уроків за наявності повного конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом.

3. з урахуванням консультацій учителя та методиста розробляє й виготовляє допоміжні засоби навчання;
 4. з урахуванням консультацій учителя та методиста готує і проводить не менше 1 позакласного заходу української мови, української літератури, англійської мови із застосуванням інноваційних форм і технологій виховної роботи (попередньо план-конспект необхідно узгодити з класним керівником);
- 5. бере участь в методичних семінарах, у роботі всеукраїнської науково-практичної конференції «Інновації і педагогічна майстерність учителя-словесника» і виступає на них із доповідями;
 - готує звітну документацію про практику.

Форми звітності студентів про практичну підготовку

Магістрант повинен вести таку документацію:

- індивідуальний план педпрактики;
- щоденник практики;
- план роботи класного керівника.

Магістрант складає індивідуальний план за такими розділами:

навчальна робота, що охоплює проведення 4 залікові уроки української мови, 4 уроки української літератури, 3 залікові уроки англійської мови;

методична робота, що передбачає виконання індивідуальних завдань, участь у роботі методичної ради ЗЗСО, методичних семінарів, творчих та проблемних груп, відвідування занять інших магістрантів та вчителів школи, обговорення відвіданих занять тощо;

науково-дослідницька робота, що передбачає проведення експериментальної роботи з теми магістерського дослідження, а також участь у наукових заходах кафедр;

організаційно-виховна робота, що зобов'язує проведення профорієнтаційної роботи в школі та роботи класного керівника.

Індивідуальний план погоджується та затверджується методистом, керівником практики.

Щоденник – це щоденні записи про зміст проведеної роботи в навчальному закладі, її аналіз та результати.

У **щоденнику** фіксуються:

- загальні відомості про базу проходження практики, тобто відомості про навчальний заклад;
- розклад уроків у ЗЗСО;
- індивідуальний план практиканта, календарний план і графік відвідування з метою вивчення й аналізу методики роботи вчителя та проведення пробних і залікових уроків;
- робочі записи під час практики, у яких охарактеризовано проведені види робіт і виконання завдань практики (самостійна робота магістранта, консультації викладачів, інструктажі);
- підготовка до уроків (консультації методиста, вчителя, труднощі та способи їх подолання, самоаналіз щодо стану готовності до проведення заняття, враження від проведеного заняття, критичний самоаналіз та самооцінка виконаної роботи);
- аналіз відвіданих уроків української мови і літератури, англійської мови;
- результати спостережень та аналіз виховної роботи навчального закладу;
- відомості про участь у роботі методичного семінару, всеукраїнській науково-практичній конференції «Інновації і педагогічна майстерність учителя-словесника»;
- перелік завдань, зроблених за особистою ініціативою, виконання індивідуальних завдань тощо;
- висновки, рекомендації та зауваження щодо організації та проведення педагогічної практики.

На підставі індивідуального плану та записів щоденника магістрант-практикант складає звіт про проходження педагогічної практики.

Звіт про практику (див. додаток 6) повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «магістр» усіх розділів програми практики. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій практиканта на основі аналізу освітнього процесу: відобразити: відобразити результати проведеної роботи, сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні; визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу.

Звіт повинен бути підписаний на останній сторінці здобувачем освіти, керівником бази практики (засвідчений печаткою), на титульній - керівниками практики від кафедр університету із зазначенням оцінки за практику.

Підсумковий етап

Практикант у 3-денний термін після завершення практики :

1. Оформлює та подає керівникам, методистам практики (від баз практики та кафедр) на перевірку звітну документацію:

Перелік звітних матеріалів з педагогічної практики
Папка Титул (додаток 1: зразок оформлення титульної сторінки)

1. Характеристика з місця проходження практики із «микрою» печаткою та штампом школи за підписами: директора / завуча, а також учителя української мови і літератури, учителя англійської мови, класного керівника □ (зразок див. додаток 2),
3.Індивідуальний план практиканта за підписами вчителя і методиста, що ґрунтується на послідовному виконанні основних етапів практики (див. додатки 3, 4);
- 3.Щоденник практики, в якому зафіксовано всі види виконаних здобувачем робіт
4. Звіти про роботу під час виробничої (педагогічної) практики за особистим підписом практиканта та викладача-методиста, керівника від бази практики (титул – додаток 1; орієнтовний зміст звіту: див. додатки 5, 6, 7 – з української мови і літератури; додатки 8, 9 – з англійської мови).
5. *Плани-конспекти* проведених практикантом української мови, української літератури, англійської мови з використанням інноваційних форм і методів роботи;
6. План-конспект виховного/позакласного/профорієнтаційного заходу із застосуванням інноваційних форм і технологій виховної роботи.
7. Атестаційний лист (заповнений учителями, класним керівником)

Звітна конференція

Про підсумки практики студенти звітуються на звітній конференції, яку проводять керівник відділу практики, керівник практики, завідувачі кафедр за участі магістрантів, методистів, членів кафедр, представників деканату.

Присутність та виступи практикантів і методистів на підсумковій конференції є обов'язковими. На конференції оголошуються оцінки за педагогічну практику магістрантів у формі диференційованого заліку.

Магістерська практика оцінюється у 100 балів.

Захист проводиться у формі співбесіди.

Під час захисту студент повинен:

- продемонструвати навички роботи зі шкільними програмами;
- обґрунтувати вибір тем для залікових занять;
- обґрунтувати вибір типів занять та їх структуру, шляхи реалізації освітньо-виховної мети;
- продемонструвати вміння оцінювати навчальні досягнення учнів;

- критично аналізувати досягнення у своїй професійній діяльності та визнати прорахунки і шляхи їх вирішення, внести пропозиції щодо організації та проведення педагогічної практики.

Критерії оцінювання роботи студентів під час практичної підготовки

Робота практикантів оцінюється методистами з фаху за 100-бальною системою відповідно до кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу в університеті.

Основні показники діяльності здобувачів вищої освіти, що враховуються при оцінці результатів практичної підготовки:

- повнота та якість виконання Індивідуального плану практичної підготовки;
- ставлення до професійної діяльності; - повнота та правильність оформлення звітної документації;
- характеристика та оцінка діяльності методистами практики, призначеними Університетом та фахівцями бази практики;
- сукупність нових загальних та спеціальних компетентностей, отриманих студентом у результаті практичної підготовки та відображених у звітній документації;
- своєчасність подання звітної документації.

При оцінюванні практики враховуються:

- знання програмового матеріалу з української мови і літератури, англійської мови, методики їх навчання;
- якість проведення уроків та їх оцінки;
- оцінка за проведений мовно-літературний захід;
- рівень трудової дисципліни; рівень дотримання принципів академічної доброчесності;
- рівень проведення заходів профорієнтаційного спрямування; участь у роботі науково-практичних конференцій, методичних семінарів.
- оцінка за ведення звітної документації.

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів, А) ставиться за сумлінне виконання програми проходження педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови студентам, які:

- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- сумлінно виконували обов'язки; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день студентів-практикантів у навчальному закладі тривав у межах 6 годин;
- проводили уроки на високому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені на «відмінно»;
- продемонстрували вміння працювати з мовним та літературознавчим матеріалом;
- апробували раціональні форми роботи на уроках;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках;
- у першій половині практики у присутності одного з методистів провели заліковий захід із фаху на високому організаційному та методичному рівні;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їх аналізом;
- вивчили учнівський колектив;
- ознайомилися з досвідом роботи вчителів-словесників ЗЗСО;
- якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики;
- на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.

Оцінка «добре» (82 – 89 балів, В) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день студента-практиканта в навчальному закладі тривав близько 6 годин;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їхнім аналізом;
- вивчили учнівський колектив;

- ознайомилися з досвідом роботи кращих учителів-словесників навчального закладу;
- на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО.

Оцінка «добре» (74 – 81 бал, С) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- належно виконували обов'язки практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день практиканта в навчальному закладі тривав близько 6 годин;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели у ЗЗСО заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування;
- відвідали виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням навчальних занять студентів-співкурсників із наступним їхнім аналізом;
- вивчили учнівський колектив;
- провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО;
- мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (64 – 73 бали, Д) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною;
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- могли бути відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;

- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (60 – 63 бали, E) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною (у дні проведення уроків);
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували низький рівень уміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному та методичному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Педагогічна практика **оцінюється «незадовільно» (35 – 59 балів, FX)**, якщо студент-практикант не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент зобов'язаний пройти її повторно у визначений відповідальним методистом і вільний від занять в університеті час.

Специфіка оцінювання практики з англійської мови

Формами контролю навчально-виховної діяльності студентів-практикантів є такі:

- індивідуальне відвідування методистом уроків та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- групове відвідування методистом та студентами-практикантами уроків та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- поточна перевірка документації, планів-конспектів уроків і наочних засобів, підготовлених студентом-практикантом;
- перевірка виконання індивідуальних і групових методичних завдань;
- перевірка методистом звітної документації студента-практиканта.

Індивідуальні та групові завдання спрямовані на розвиток у студентів під час практики вмій та навичок самостійного розв'язання виробничих завдань. Виконання одного або кількох індивідуальних завдань активізує

діяльність студентів, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу й робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Практиканти отримують індивідуальні або групові завдання від методиста з фаху. Завдання мають бути 1) вузько спрямовані на розвиток певних вмінь / навичок на конкретному етапі навчання у школі певного типу, 2) практичними та комунікативно спрямованими за характером. Наприклад:

- комунікативні прийоми ознайомлення учнів з пасивним граматичним матеріалом у 6 класі загальноосвітньої школи;

- підсистема умовно-комунікативних вправ для формування граматичних навичок говоріння на середньому ступені навчання;

- формування граматичних навичок на старшому ступені з урахуванням індивідуального типу навчання учнів;

- різні способи організації й презентації граматичного матеріалу в підручниках з іноземної мови (старший ступінь навчання).

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, використовуються при написанні наукових і науково-практичних робіт методичного характеру.

Групові завдання забезпечують розвиток у практикантів умінь співпраці, а в деяких випадках також умінь публічної презентації результатів проведеного дослідження. Групові завдання можуть мати таку форму: підготувати підгрупу до круглого столу щодо результатів практики, дослідити ефективність використання комунікативних технологій при навчанні певного матеріалу, дослідити проблему інтересу до навчання іноземної мови та шляхів його підвищення, оформити стінгазету тощо.

Критерії оцінювання професійно-методичної компетентності студентів з англійської мови

Методист педагогічної практики з англійської мови керується такими критеріями оцінки уроків практикантів.

Оцінка **"ВІДМІННО"** ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій досягнута мета уроку. При цьому:

- 1) повністю реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку;

- 2) методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям;

- 3) правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

- 4) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;

5) правильно розподіляє час на мовлення учнів і вчителя;

6) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), практично не робить помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;

7) практикант використовує різні способи активізації всіх учнів на уроці з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до учнів;

8) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

9) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різноманітні прийоми контролю, в тому числі тестування;

10) студент уміє викликати інтерес учнів до мовленнєвих дій, що виконуються на уроці;

11) грамотно використовує нетехнічні та технічні засоби навчання, як наявні, так і самостійно виготовлені;

12) епізодично користується конспектом і в ході уроку може скоригувати свою діяльність.

Оцінка "ДОБРЕ" ставиться, якщо студент самостійно, грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеню навчання, рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті реалізації запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута в цілому, але план виконаний неповністю. При цьому:

1) не до кінця реалізовано виховний, освітній та розвиваючий потенціал уроку;

2) методичні прийоми раціональні, відповідають поставленим цілям та умовам навчання;

3) в основному правильно встановлено послідовність вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) практикант дає чіткі і методично грамотні установки на виконання мовленнєвих дій;

5) встановлює і підтримує засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти, проте не завжди правильно розподіляє час мовлення учнів і вчителя;

6) студент веде урок іноземною мовою (раціонально користуючись рідною за необхідністю), іноді робить несуттєві мовні помилки, які сам виправляє, а також виправляє більшість помилок учнів;

7) практикант володіє різними способами активізації всіх учнів на уроці, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

8) раціонально поєднує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них та ступеню навчання;

9) студент правильно намічає об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовує різні прийоми контролю, в тому числі й тестування;

10) студент уміє викликати інтерес учнів до більшості видів роботи, що проводяться на уроці;

11) використовує наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;

12) епізодично користується конспектом протягом уроку і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка **"ЗАДОВІЛЬНО"** ставиться, якщо студент в основному самостійно та грамотно в методичному і мовному аспектах спланував урок, намітив цілі, етапи, методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них, але без урахування ступеня навчання і рівня мовленнєвої підготовки учнів, і в результаті виконання запланованих ним навчальних дій мета уроку досягнута неповністю. При цьому:

1) недостатньо реалізовано виховний, освітній та розвивальний потенціал уроку;

2) методичні прийоми не завжди раціональні, не відповідають меті;

3) мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;

4) студент недостатньо чітко дає установки на виконання учнями мовленнєвих дій;

5) значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;

6) студент часто переходить на рідну мову протягом уроку, робить мовні помилки і не помічає в багатьох випадках помилок учнів;

7) недостатньо володіє способами активізації учнів на уроці, не здійснює індивідуальний підхід до них;

9) нераціонально використовує фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;

10) студент неправильно намічає об'єкти контролю і критерії їх оцінювання, використовує одноманітні прийоми контролю;

11) уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на уроці;

12) студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх сам;

13) студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність у ході уроку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним проведенням практики

Рекомендовані джерела інформації

1. Професійний стандарт вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf
2. Закон України «Про освіту» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravovabaza1.html>
3. Закон України «Про загальну середню освіту» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravovabaza1.html>
4. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravova-baza1.html>
5. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/normativno-pravova-baza1.html>
- 6.

Для педагогічної практики з української мови і літератури

Основні:

1. PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакулєнко, С. В. Ломакович, В. М. Тєрещєнко. – К. : УЦОЯО, 2017. – 123 с.

Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тєтяна Левченко, Тєтяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.

Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.

Мацько Л.І., Семеног О. М. та ін. Українська мова: 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. – К., -2017.– 82 с.

Мацько Л.І., Семеног О.М., Голуб Н.Б. Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя/ За ред. Л.І. Мацько. К.: Богданова А.М., 2011. 512с.

Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.

Пентилюк М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. К.: Ленвіт, 2011. 256 с.

Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.

Семенов О.М., Вовк М.П., Дятленко Т.І, Громова Н.В. Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: традиції та інновації: навч. посіб. Київ: Талком, 2021. 377 с.

Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./ Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навчальний посібник для студентів-філологів. Київ : Ленвіт, 2011. 291с.

Слижук О. Методика викладання української літератури: конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 138 с.

Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

Уліщенко В. В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі : [монографія] / В. В. Уліщенко. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 398 с.

Шуляр В. Сучасний урок української літератури : монографія . Миколаїв : Іліон, 2014. 553 с.

Додаткові джерела:

Баган М. Мовні змагання: Кросворди, сценарії лінгвіст. ігор та конкурсів з української мови. К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 112с.

Горошкіна О., Кузьмішина О., Мордовцева Н., Никітіна А. та ін Формування мовної особистості учня. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2009. 304с.

Готуємося до уроку української мови: метод посіб для вчителя/ За ред. О.М.Семенов. Суми: СумДПУ, 2012. 260 с.

Іванова Т., Іванов В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як основні компетентності сучасного педагога. Інформаційне суспільство, 2015. № 20. С.96-99.

Кучерук О. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 182 с.

Мацько Л.І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу. Дивослово. 2006. № 7 (592). липень. С. 2-4.

Медіаосвіта (медіаграмотність) (для слухачів курсів ОППО): навчальна програма/ За ред. К. Левківського, В. Іванова, В. Даниленка, О. Волошенюк, В.Мороз. Київ, 2011. 97с.

Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіа грамотності»./ Укл. С. О. Троян, А. В. Ткачук. Умань: ПП Жовтий О.О. 2012.

Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія/ Ред Л. А. Найдьонової, Н.І.Череповської. Київ: Міленіум. 2014.

Найдьонова Л.А. Кібер-булінг підлітків (віртуальний терор) як новітній феномен інформаційної доби: теоретико-методичні засади подолання і профілактики. Практична психологія та соціальна робота, 2010. №8. С. 10–18.

Найдьонова Л.А. Оновлення Концепції медіаосвіти: навіщо було потрібне і які зміни внесені. Відновлено з: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/onovlennya_kontseptsii_mediaosviti_navischo_bulo_potribne_i_yaki_zmini_vneseni/

Найдьонова Л. А. Психологічні механізми медіаосвіти дітей різного віку. Особистість у єдиному освітньому просторі: збірник наукових тез, Запоріжжя, 2012. С. 135–139.

Найдьонова Л. А. Психологічні мішені інформаційної війни у ХХІ столітті. Відновлено з: <https://www.psyh.kiev.ua>.

Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи/ За заг. ред. К.В. Таранік-Ткачук. К.: Грамота, 2012. 272 с.

Селіванова С.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. С.О. Селіванова. Полтава: Довкілля. 2006. 716 с.

Струганець Л. Культура мови: Словник термінів. Тернопіль: Навч. книга. Богдан, 2000. 178 с.

Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10-11-й клас. Рівень стандарту (затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407). Дивослово. 2018. №7-8. С. 2-15.

Інформаційні ресурси:

1. Закон «Про загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) від 21 квітня 2016 р. № 1-2/7-110 URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
3. Концепція «Нова українська школа» 2016 р. URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
4. Навчальні програми для 10-11 класів. Українська мова. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
5. На урок. Освітній проект. URL: <https://www.facebook.com/naurok.com.ua/>
6. Нова українська школа. URL: <https://www.facebook.com/nus.org.ua/>
7. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf>
8. Онлайн-курс з Іриною Гондюл «Практики щасливих Вчителів». URL: <https://www.facebook.com/groups/335412124059792/>

9. Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії : методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засєкіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. [Електронне видання]. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. – 48 с.

10. Державний стандарт базової середньої освіти http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/

11. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний поради́ник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засєкіної : Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. - 296 с.

12. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 р. № 289 (чинні для 5 класів).

13. Модельна навчальна програма “Українська мова” 5-6 класи для закладів загальної середньої освіти/ Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ 2021. 48 с.

14. Модельні навчальні програми. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ninavchalni-prohramy/>.

15. Рекомендації щодо проведення оцінювання сформованих характеристик навчальної діяльності та результатів навчання учнів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, та заповнення Свідоцтва досягнень (2022). URL:<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodoocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayut-osvitu-vidpovidno-donovogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Для педагогічної практики з англійської мови

Основні:

1. Методика навчання ІМ і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів /Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навч. посібник. – К: Ленвіт, 2008. – 285 с.

3. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.

4. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю.Ніколаєвої та В.В.Черниш. – К.: Ленвіт, 2003. – 250 с.

5. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / С.Ю.Ніколаєва, Г.Е.Борецька, Н.В.Майер, О.М.Устименко, В.В.Черниш та ін. – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.

6. Brown H. Douglas. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 6th ed. – Pearson ESL, 2007. – 491 p.

7. Harmer J. How to Teach English: An introduction to the practice of English language teaching. – Harlow: Addison Wesley Longman Limited, 1998. – 198 p.

Додаткові:

1. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с. – Бібліогр. с. 254-278.

2. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи: навч. посібник / О.Б.Бігич. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с.

3. Бориско Н.Ф. Сам себе методист, или советы изучающему иностранные языки: пособие / Н.Ф.Бориско. – К.: Изд. фирма ИНКОС, 2001. – 267 с.

4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий ред. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

5. Зеня Л.Я. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до навчання іноземних мов учнів профільної школи: моногр. / Л.Я. Зеня. – Горлівка: Вид-во ГДПІМ, 2011. – 436 с.

6. Квасова О.Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмій: [навч. посібник]. – К.: Ленвіт, 2009. – 119 с.

7. Контрольні завдання з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: посібник / Бігич О.Б., Бражник Н.О., Гринюк Г.А. та ін. / під кер. С.Ю.Ніколаєвої та М.І.Солов'я. – К., Ленвіт, 2002. – 386 с.

8. Коробова Ю.В. Методичні рекомендації щодо організації навчання мовленнєвої адаптації майбутніх учителів англійської мови : для викладачів та студентів факультетів іноземних мов педагогічних інститутів та університетів / Ю.В. Коробова. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. – 59 с.

9. Коробова Ю.В. Мистецтво бути вчителем [навч. – метод. посібник для студ. факульт. іноз. мов] (англ. мовою) / Коробова Ю.В., Козлова В.В. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – 132 с.

10. Методика формування міжкультурної англійської комунікативної компетенції: курс лекцій (схеми та таблиці) / [Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.]; під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.

11. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для ЗЗСО (2021).

–

Режим

доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Zymomrya.ta.in.14.07.pdf>

12. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / [Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін.]. – К.: Вид.центр «Академія», 2010. – 327 с. – https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf

13. Паршикова О.О. Формування основ міжкультурної комунікативної компетентності в учнів початкової школи в процесі навчання німецької мови / О.О.Паршикова // Іноземні мови. – 2018. – № 1. – С. 3-8.

14. Подосиннікова Г.І. Методична характеристика інтерактивного навчання іноземних мов // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2012. – Вип. 3. – С. 196-208.

15. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. – К.: Вид-во Ф.С.К., 2004. – 192 с.

16. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: навч.посібник. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.

17. Типова освітня програма для ЗЗСО 1-2 класи НУШ (2019). - Режим доступу: https://elt.dinternal.com.ua/image/data/forTeacher/A_typical_educational_program_for_1-2_grades_of_NUS

18. Типова освітня програма для ЗЗСО 3-4 класи НУШ (2019). – Режим доступу: [https://elt.dinternal.com.ua/image/data/forTeacher/A_typical_educational_program_for_the_3rd-4th_grades_of_NUSH_\(under_the_guidance_of_O_Ya_Savchenko\).pdf](https://elt.dinternal.com.ua/image/data/forTeacher/A_typical_educational_program_for_the_3rd-4th_grades_of_NUSH_(under_the_guidance_of_O_Ya_Savchenko).pdf)

19. Brown H. Douglas. Principles of Language Learning and Teaching. 5th Edition. – Pearson Education, 2006. – 410 p.

20. Common European Framework of References for Language Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 260 p.

21. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Harlow: Longman, Pearson Education Limited, 2001. – 371 p.

22. Krashen S.D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Hemel Hempstead: Prentice-Hall Int., 2004. – 202 p.

23. Richards J.C., Rogers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 1991. – 170 p.

Інформаційні ресурси

<http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56> – сайт Міністерства освіти та науки України: дошкільна та середня освіта

<http://osvita.ua/doc/files/news/87/8793/im.pdf> – навчальні програми для середніх навчальних закладів з предмету «Іноземна мова»

<http://www.coe.int> – офіційний сайт Ради Європи (див.: Common European Framework of Reference for Languages)

<http://www.twirpx.com/file/612403/> – Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi> – сайт МОН України

<http://methods.knlu.kiev.ua> – сайт кафедри методики Київського національного лінгвістичного університету

<http://www.britishcouncil.org.ua> – сайт Британської Ради в Україні

<http://www.eun.org> – європейська шкільна мережа

<http://fl.knlu.edu.ua> – сайт журналу «Іноземні мови» (Вид-во КНЛУ)

<http://visnyk-pedagogy.knlu.edu.ua/> – сайт журналу «Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія» (Вид-во КНЛУ)

<https://portfel.info/pidruchnyky/> - підручники для ЗЗСО для завантаження

<https://pidruchnyk.com.ua/>- підручники для ЗЗСО онлайн

Додатки

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації про виробничу педагогічної практики

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

Звіт

про проходження виробничої (педагогічної) практики

магістрантки

факультету іноземної та слов'янської філології

Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

за період з ... вересня до ... листопада 2023 року

Суми – 2023

Зразок характеристики студента-практиканта

Штaмп навчального закладу

ХАРАКТЕРИСТИКА

студентки-практикантки

6 курсу факультету іноземної та слов'янської філології

Сумського державного педагогічного університету

імені А. С. Макаренка

Коваленко Яни Вікторівни

Студентка Коваленко Яна Вікторівна проходила педагогічну практику в гімназії №7 міста Суми в 10-А класі з 26 вересня по 04 листопада 2022 р. За цей час нею було проведено 4 уроки української мови, 4 уроки української літератури, 3 уроки англійської мови, виховні заходи. Коваленко Я.В. виконувала обов'язки вчителя української мови та літератури, англійської мови, класного керівника.

Коваленко Яна Вікторівна показала глибокі знання теоретичного матеріалу, володіє належною методикою навчання української мови та літератури, англійської мови, вміло використовує наочність та інноваційні технології під час вивчення нового матеріалу. Особливо вдало були проведені уроки вивчення життя та творчості письменників, літературного краєзнавства, позакласного читання. На належному рівні проведені уроки: «Звертання непоширені і поширені. Розділові знаки при звертаннях», «Контрольний твір-опис пам'яток історії й культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі», «Проблема волі людини та можливостей її здобуття в повісті Михайла Коцюбинського «Дорогою ціною».

Коваленко Яна Вікторівна володіє раціональними методами і прийомами роботи на уроці мови та літератури, використовує нетрадиційні форми роботи з учнями (евристична бесіда, урок-диспут). На уроках до роботи залучалися учні всього класу, що засвідчило вміння студентки працювати з колективом, готовність до виконання обов'язків учителя і класного керівника, професійну компетентність.

Яна Вікторівна дбала про культуру мовлення школярів, розвиток умінь спілкуватися в колективі, постійно вдосконалювала навички учнів аналізувати текст художнього твору, вчила «бачити» художні деталі в поезії, розвивала навички аналізувати ліричні вірші.

Уроки урізноманітнювала різними видами роботи: літературна дискусія, евристична бесіда, проблемна ситуація. Особливу увагу звертала на розвиток усного і писемного зв'язного мовлення учнів.

Для поповнення кабінету української мови та літератури методичним матеріалом студенткою було оформлено онлайн-стенд «Письменники рідного краю» та презентації «Неокласики в оцінці критиків».

На належному методичному рівні студенткою проведені виховні заходи. Зокрема, мовно-літературний вечір до Міжнародного дня рідної мови був організований та проведений на належному методичному рівні, що засвідчує вміння студентки Коваленко Я.В. виконувати позакласну роботу.

Студентка провела ряд профорієнтаційних заходів: онлайн-екскурсію до педагогічного університету, інформаційну бесіду про спеціальності та напрями підготовки студентів-філологів у СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Коваленко Я.В. – чуйна, добра, лагідна, уважна, культурна, володіє педагогічним тактом, сумлінно виконувала правила внутрішнього розпорядку школи.

Педпрактику студентки рекомендуємо оцінити високим балом.

Директор НВК, гімназії № 7	<i>(печатка, підпис)</i>	П.І.Б.
Учитель української мови	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.
Учитель української літератури	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.
Учитель англійської мови	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.
Класний керівник	<i>(підпис)</i>	П.І.Б.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

студентки ___ курсу _____ групи
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

(ПІБ)

на період проходження **виробничої педагогічної практики,**
виконання обов'язків учителя української мови і літератури та класного керівника
з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

1. Загальні відомості

1. Місце проходження педагогічної практики: м. _____,

ЗЗСО _____ ступенів № _____ /

гімназія _____

2. Учитель української мови _____

Учитель української літератури _____

3. Навчально-виховна робота проводиться в _____ класі.

4. Виховна робота проводиться в _____ класі.

2. Заплановані кількісні результати практики

а) запланована кількість відвіданих уроків української мови і літератури, проведених учителем – _____,

б) запланована кількість відвіданих уроків української мови і літератури, проведених практикантами _____,

в) запланована кількість проведених уроків української мови і літератури – _____,

г) запланована кількість проведених позакласних заходів з української мови і літератури _____,

д) запланована кількість відвіданих позакласних заходів – _____.

3. Організаційний етап педагогічної практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Участь у настановній конференції, у груповій роботі з методистом та керівником педпрактики		
2.	із закладом загальної середньої освіти: завучем, заступником директора, вчителями школи.		
3.	Ознайомлення з планом роботи вчителя української мови і літератури, конспектами його уроків.		
4.	Знайомство з учнями класу Ознайомлення з планом роботи класного керівника		

4. Навчально-виховна робота з української мови і літератури

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Складання тематичного плану уроків української мови і літератури на період педпрактики.		
2.	Відвідування уроків учителів української мови і літератури та проведення його методичного аналізу (вказати ПІБ вчителя, кількість відвіданих уроків):		

3.	Відвідування уроків студентів-практикантів та проведення його поглибленого методичного аналізу (вказати ПІБ студента та кількість відвіданих уроків): _____		
4.	Проведення уроків української мови і літератури (вказати номер, тему, дату):		
5.	Проведення позакласного заходу з української мови і літератури: _____		
6.	Відвідування та аналіз позакласних заходів з української мови і літератури, які проводять студенти-практиканти (ПІБ, тема): _____ _____		

5. Науково-дослідна та методична робота

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	<p>1. Взяти участь у роботі методичних семінарів (доповідач, тема):</p> <p>2. Взяти участь у групових консультаціях із методистом з фаху (дати): _____</p> <p>3. Підготувати методичні матеріали з теми / проблеми (визначає методист / завуч / учитель): _____</p> <p>4. Взяти участь у роботі всеукраїнської науково-практичної конференції «Інновації і педагогічна майстерність учителя-словесника».</p> <p>5. Проведення роботи класного керівника _____</p>		

6. Підсумковий етап практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Взяти участь у груповій зустрічі з методистом із фаху для рефлексії та аналізу практики.		
2.	Підготувати звітну документацію.		
3.	Подати звітні документи методистам та керівникам педагогічної практики.		

4.	Підготувати звітну відео/презентацію за підсумками практики.		
5.	Взяти участь у підсумковій конференції з педагогічної практики і надати повний звіт про практику		

Дата

Підпис студента-практиканта

7. Внесення змін до індивідуального плану

Погоджено

Підпис методиста від кафедри української мови і літератури

Висновок методиста про виконання індивідуального плану (*підкреслити*):
індивідуальний план виконано повністю / частково / не виконано

Дата

Підпис методиста від кафедри української мови і літератури

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

студента-практиканта ___ курсу _____ групи
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

(ПБ)

на період проходження
виробничої педагогічної практики
з виконання обов'язків учителя англійської мови
та помічника класного керівника
з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

1. Загальні відомості

- Місце проходження педагогічної практики: м. _____,
середня загальноосвітня школа _____ ступенів № _____ /
гімназія _____
- Учитель англійської мови _____
- Навчально-виховна робота проводиться в _____ класі.
- Виховна робота проводиться в _____ класі.

2. Заплановані кількісні результати педагогічної практики

- запланована кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених учителем – _____,
- запланована кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами _____,
- запланована кількість проведених уроків англійської мови – _____,
- запланована кількість проведених позакласних заходів з англійської мови – _____,
- запланована кількість відвіданих позакласних заходів – _____.

3. Початковий етап педагогічної практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Участь у настановній конференції, у груповій роботі з методистом та керівником педпрактики від кафедри педагогіки, психології.		
2.	Знайомство зі школою: завучем, заступником директора з виховної роботи, вчителями школи.		
3.	Ознайомлення з планом роботи вчителя англійської мови, конспектами його уроків.		
4.	Знайомство з учнями класу		

4. Навчально-виховна робота з іноземної мови

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Складання тематичного плану уроків англійської мови на період педпрактики.		
2.	Відвідування уроків учителів англійської мови: а) зі складанням «фотографії» уроку та проведенням його поглибленого методичного аналізу (вказати ПБ вчителя, кількість відвіданих уроків):		

	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>б) з проведенням загального / поелементного методичного аналізу уроку (вказати ПІБ вчителя, тип аналізу, кількість відвіданих уроків):</p>		
3.	<p>Відвідування уроків студентів-практикантів:</p> <p>а) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його поглибленого методичного аналізу (вказати ПІБ студента та кількість відвіданих уроків):</p> <p>_____</p> <p>б) з проведенням загального / поелементного методичного аналізу уроку (вказати ПІБ студента, тип аналізу):</p>		
4.	Проведення уроків англійської мови (вказати номер, тему, дату):		
5.	Проведення позакласного заходу з іноземної мови за темою: _____		
6.	<p>Відвідування та аналіз позакласних заходів з іноземної мови, які проводять студенти-практиканти (ПІБ, тема):</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

5. Науково-дослідна та методична робота

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	<p>6. Взяти участь у роботі науково-методичних семінарів (доповідач, тема):</p> <p>7. Взяти участь у групових консультаціях із методистом з фази (заплановані дати): _____</p> <p>_____</p> <p>8. Підготувати методичні матеріали з теми / проблеми (визначає методист / завуч / учитель):</p> <p>_____</p> <p>9. Організувати проведення методичного дослідження з використанням методу (підкреслити): анкетування, тестування, бесіда, пробне навчання, розвідувальний експеримент, за темою:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

6. Завершальний етап практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Взяти участь у груповій зустрічі з методистом із фаху для рефлексії та аналізу практики.		
2.	Підготувати звітну документацію.		
3.	Подати звітні документи керівникам педагогічної практики.		
4.	Підготувати колаж / настінну газету за підсумками роботи групи студентів-практикантів.		
5.	Взяти участь у груповій зустрічі з методистом з фаху за результатами (оцінками) практики.		
6.	Взяти участь у підсумковій конференції з педагогічної практики		

Дата

Підпис студента-практиканта

7. Внесення змін до індивідуального плану

Погоджено

Підпис методиста від кафедри
іноземних мов

Висновок керівника про виконання індивідуального плану (*підкреслити*):
індивідуальний план виконано повністю / частково / не виконано

Дата

Підпис методиста від кафедри
іноземних мов

Звіт
про проходження виробничої (педагогічної) практики

в закладі загальної середньої освіти

магістрантки

... групи курсу факультету іноземної та слов'янської філології

за період з 26 вересня до 4 листопада 2022 року

Місце проходження педагогічної практики:

школа _____, клас _____

Керівники з фаху:

українська мова:

українська література:

англійська мова; _____

За період практики проведено:

_____ уроків української мови,
 _____ уроків української літератури,
 _____ уроків англійської мови,
 _____ мовно-літературних заходів,
 _____ інших видів занять;

відвідано:

_____ уроків учителів,
 _____ уроків магістрантів.

№ п/п	Дата	Вид заняття	Тема заняття	Відгук про заняття

2. Характеристика перебігу педагогічної практики: (участь у настановній конференції, що допомогло під час практики; що ще б ви хотіли почути на настановній конференції).

3. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи з української мови: (відвідування уроків учителів, загальні враження щодо результативності проведених уроків, їх типи, ефективних методів і прийомів ; труднощі; аналіз наявних / використаних шкільних підручників та методичних посібників – дет. Додаток).

3. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи з української літератури: (відвідування уроків учителів, загальні враження щодо результативності проведених уроків, їх типи, ефективних методів і прийомів ; труднощі; аналіз наявних / використаних шкільних підручників та методичних посібників – дет. Додаток).

3. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи з англійської мови – заповнюється окремо.– дет. Додаток).

4. Аналіз проведеної позакласної, профорієнтаційної роботи з української мови і літератури: (тема проведеного позакласного заходу; стислий аналіз відвіданих позакласних заходів).

4. Аналіз проведеної позакласної роботи з іноземної мови: (тема проведеного позакласного заходу іноземною мовою; стислий аналіз відвіданих позакласних заходів іноземною мовою). Заповнюється окремо.– дет. Додаток).

5. Аналіз проведеної науково-дослідної роботи (тема науково-дослідної роботи; перелік вивченої літератури; опис проведених спостережень / експериментів за темою дослідження; назва виступу на методичному семінарі/конференції, аналіз власної теоретичної та практичної підготовленості до підготовки семінарів і наукової роботи взагалі).

7. Загальна характеристика педагогічної практики у професійному становленні, зауваження та побажання щодо організації практики. дет. Додаток).

Дата _____

Підпис студента-практиканта

Підпис викладача-методиста

Орієнтовний зміст звіту про виробничу (педагогічну) практику

1. Характеристика матеріальної бази місця проходження практики.
2. Кількість відвіданих занять, уроків, їх аналіз. Загальні враження.
3. Кількість відвіданих позааудиторних, позашкільних заходів, їх аналіз.
4. Кількість проведених виховних заходів, їх аналіз.
5. Основне враження від проведених занять і заходів. Які ефективні методи і прийоми були використані?
6. Які типи занять були використані під час педагогічної практики? Які з них проходили більш вдало?
7. Як упроваджувалися педагогічні ситуації, дискусійні й проблемні завдання в навчальний процес?
8. Який рівень науковості занять? Які завдання практиканта Ви змогли повністю реалізувати, а які – ні. Укажіть причини.
9. Які засоби стимулювання мотивації та інтересу учнів під час магістерської практики Ви використовували?
10. Який Ваш рівень професійної підготовки? Як Ви формували в собі конкурентоспроможність? Як Ви урізноманітнювали форми роботи?
11. Чи створювали Ви ситуацію успіху на уроках? Якщо так, то яка з форм набуття знань створює стабільну ситуацію успіху?
12. Які Ви виробили критерії ефективності проведення уроків?
13. Які показники якості уроків є для Вас найголовнішими?
14. Як Ви оцінюєте власне застосування способів активізації пізнавальної діяльності учнів (доцільність/недоцільність їх використання)?
15. Як Ви оцінюєте власну емоційність викладу матеріалу, свою культуру мовлення, власне вміння створити належний комфорт на заняттях?
16. Які види та форми організації контролю знань, умінь і навичок Ви використовували?
17. Як самооцінюєте проведені позакласні заходи?
18. Як Ви стимулювали учнів до участі у виховній та профорієнтаційній роботі?
19. Як Ви зацікавлювали учнів до творчого пошуку?
20. Чи знайшли Ви найбільш ефективні технології мовно-літературної самоосвіти?
21. Проаналізуйте допущені під час практики прорахунки та помилки.
22. Зробіть аналіз, синтез, порівняння, зіставлення початку й кінця педагогічної практики.
23. Чи виконали Ви програму педпрактики? Визначте якість її виконання.
24. Зробіть висновок про роль педагогічної практики у професійному становленні магістрантів.

Звіт
про результати виробничої педагогічної практики
 студентки ___ курсу _____ групи
 факультету іноземної та слов'янської філології
 Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

(ПІБ)

та виконання обов'язків учителя української мови і літератури та класного керівника
 з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

1. Загальні відомості

1. Місце проходження педагогічної практики: м. _____,

ЗЗСО ___ ступенів № _____ /

гімназія _____

2. Учитель української мови _____

Учитель української літератури _____

Методист з української мови _____

Методист з української літератури _____

3. Навчально-виховна робота проводиться в _____ класі.

4. Виховна робота проводиться в _____ класі.

2. Заплановані кількісні результати практики

а) запланована кількість відвіданих уроків української мови і літератури, проведених учителем – _____,

б) запланована кількість відвіданих уроків української мови і літератури, проведених практикантами _____,

в) запланована кількість проведених уроків української мови і літератури – _____,

г) запланована кількість проведених позакласних заходів з української мови і літератури _____,

д) запланована кількість відвіданих позакласних заходів – _____.

1. Кількісні результати педагогічної практики:

№	Зміст роботи	Заплановано	Виконано
1.	Кількість відвіданих уроків української мови і літератури, проведених вчителем		
2.	Кількість відвіданих уроків української мови і літератури, проведених практикантами		
3.	Кількість проведених уроків української мови Кількість проведених уроків української літератури		
4.	Кількість проведених позакласних заходів з української мови і літератури		
5.	Кількість відвіданих позакласних заходів з української мови і літератури		

3. Організаційний етап педагогічної практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Участь у настановній конференції, у груповій роботі з методистом та керівником педпрактики		
2.	Ознайомлення із закладом загальної середньої освіти: завучем, заступником директора, вчителями школи.		
3.	Ознайомлення з планом роботи вчителя української мови і літератури.		
4.	Знайомство з учнями класу Ознайомлення з планом роботи класного керівника		

4. Навчально-виховна робота з української мови і літератури

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Складання тематичного плану уроків української мови і літератури на період педпрактики.		
2.	Відвідування уроків учителів української мови і літератури та проведення його методичного аналізу (вказати ПІБ вчителя, відвідані уроки): _____		
3.	Відвідування та аналіз уроків студентів-практикантів (вказати ПІБ студента та відвідані уроки): _____		
4.	Розроблення та проведення уроків української мови і літератури (вказати тему, дату):		
5.	Проведення позакласного заходу з української мови і літератури (вказати тему, дату):		
6.	Відвідування та аналіз позакласних заходів з української мови і літератури, які проводили студенти-практиканти (ПІБ, тема):		

5. Науково-дослідна та методична робота

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	1. Опрацювання шкільних підручників. 2. Узагальнення досвіду вчителя української мови і літератури: _____ 3. Підготовка методичних матеріалів з теми / проблеми (визначає методист / завуч / учитель): _____ 4. Опрацювання науково-методичних джерел _____ 5. Участь у роботі всеукраїнської науково-практичної конференції «Інновації і педагогічна майстерність учителя-словесника». 6. Проведення роботи класного керівника _____		

6. Підсумковий етап практики

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання	Виконання
1.	Участь у груповій зустрічі з методистом із фаху для рефлексії та аналізу практики.		
2.	Підготовка звітної документації.		
3.	Подання звітної документації методистам та керівникам педагогічної практики.		
4.	Підготовка звітного відео/презентації за підсумками практики.		
5.	Участь у підсумковій конференції з педагогічної практики		

Дата

Підпис студента-практиканта

7. Загальні висновки

Чи виконали Ви програму педпрактики? Визначте якість її виконання.

Зробіть висновок про роль педагогічної практики у професійному становленні магістрантів.

Погоджено

Підпис методиста від кафедри української мови і літератури

Висновок методиста про виконання індивідуального плану (*підкреслити*):

індивідуальний план виконано повністю / частково / не виконано

Дата

Підпис методиста від кафедри української мови і літератури

Схема звіту з педагогічної практики з англійської мови

ЗВІТ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студента-практиканта _____
Курс _____, група _____ факультету іноземної та словянської філології
Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
Місце проходження педагогічної практики:

школа _____, клас _____

Керівники з фаху:

англійська мова _____

1. Кількісні результати педагогічної практики: кількість відвіданих та проведених а) уроків, б) виховних заходів, в) позакласних заходів.

2. Характеристика ходу початкового етапу педагогічної практики: (участь у настановній конференції та бесіда з методистом; що зі сказаного допомогло під час практики; що ще б ви хотіли почути на конференції).

3. Аналіз проведеної навчально-виховної роботи з іноземної мови: (відвідування уроків учителів, загальна коротка характеристика спрямованості та результативності уроків; аналіз проведення уроків в закріплених групах та під час замін; ваші стратегія та тактика досягнення всіх типів цілей навчання, відповідні труднощі; аналіз наявних / використаних підручників та посібників).

4. Аналіз проведеної позакласної роботи з іноземної мови: (тема проведеного позакласного заходу іноземною мовою; стислий аналіз відвіданих позакласних заходів іноземною мовою).

5. Аналіз проведеної науково-дослідної роботи (тема науково-дослідної роботи; перелік вивченої літератури; опис проведених спостережень / експериментів за темою дослідження; назва виступу на методичному семінарі, аналіз ходу семінару; аналіз власної теоретичної та практичної підготовленості до підготовки семінарів і наукової роботи взагалі).

7. Загальна характеристика педагогічної практики (оцінка результативності практики в аспекті формування професійних умінь і мотивації, зауваження та побажання щодо організації практики).

Дата

Підпис студента-практиканта

Методист від кафедри іноземних мов
« ____ » _____ року

Звіт
про результати виробничої педагогічної практики
з виконання обов'язків учителя англійської мови
та помічника класного керівника

з « ___ » _____ по « ___ » _____ 20_ р.

студента _____
 _____ групи факультету іноземної та слов'янської філології
 Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
 Методист від кафедри іноземних мов _____
 Школа / гімназія _____ м. Суми / _____
 Учитель англійської мови _____

1. Кількісні результати педагогічної практики:

№	Зміст роботи	Заплановано	Виконано
1.	Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених вчителем		
2.	Кількість відвіданих уроків англійської мови, проведених практикантами		
3.	Кількість проведених уроків англійської мови		
4.	Кількість проведених позакласних заходів з англійської мови		
5.	Кількість відвіданих позакласних заходів з англійської мови		

2. Початковий етап педагогічної практики

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Взяв участь у настановній конференції та груповій бесіді з методистом		
2.	Познайомився з керівництвом школи та вчителями		
3.	Ознайомився з планом роботи вчителя англійської мови, підручником та іншими методичними матеріалами		
4.	Познайомився з учнями		

3. Навчально-виховна робота з англійської мови

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Склав тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики		
2.	Відвідав уроки вчителів англ. мови (у кількості _____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його метод. аналізу (загального / поглибленого / поелементного – <i>необхідне підкреслити</i>):		

3.	Відвідав уроки англійської мови студентів-практикантів (у кількості – _____) із складанням «фотографії» уроку та проведенням його методичного аналізу загального / поглибленого / поелементного – <i>необхідне підкреслити</i>) ПІБ і дата:		
4.	Розробив плани-конспекти уроків та провів за розкладом всі уроки англійської мови (у кількості – _____) в закріплених групах та під час замін (<i>указати дати проведення</i>)		
5.	Виготовив наочні засоби, посібники (<i>указати тип</i>): _____		

4. Проведення позакласної роботи з англійської мови

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Відвідав позакласні заходи з англійської мови (у кількості – _____): а) студента-практиканта / вчителя _____ на тему:		
	б) студента-практиканта / вчителя _____ на тему:		
2.	Підготував /провів позакласні заходи з англійської мови (у кількості – _____) на тему: _____ Здійснив (само)аналіз проведеного позакласного заходу		
3.	Провів <i>індивідуально / у співпраці</i> проф. орієнтаційний захід, який презентує університет і факультет учням як потенційним абітурієнтам		

5. Науково-дослідницька робота психолого-педагогічного та методичного напрямку

№	Зміст роботи	Дати виконання	Відмітка про виконання
1	Психолого-педагогічний напрямок		
	Ознайомився з основними методами педагогічної діагностики (педагогічне спостереження / тестування / анкетування тощо <i>необхідне підкреслити</i>)		
2	Методичний напрямок		

а) відвідав уроки, вивчав та узагальнював досвід роботи вчителів англійської мови: _____		
б) взяв участь у групових консультаціях із методистом з фази (дати): _____		
в) вивчав науково-методичну літературу:		
г) розробляв вправи, допоміжні засоби навчання, фрагменти уроків та цілих уроків у відповідності до досліджуваної проблеми за своїм вибором (<i>вказати тематику</i>): _____		
д) провів методичний аналіз мовного матеріалу підручників з англійської мови, за якими працює закріплена група, з метою виявлення можливих труднощів його засвоєння; є) провів анкетування / опитування вчителів та учнів / зріз рівня володіння учнями мовним або мовленнєвим матеріалом		

6. Завершальний етап практики

№	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Підготував звітні матеріали з педагогічної практики		
2	Здав звітну документацію методисту від кафедри германської філології для перевірки та оцінювання		
3	Приймав участь у підготовці групового звіту (презентація, колаж) про результати педагогічної практики на звітній конференції		
4	Взяв участь у підсумкових заходах з педагогічної практики / підсумковій конференції		
5	Взяв участь у науково-методичному семінарі / студентській конференції з методичних проблем та доповів про результати своєї науково-дослідної діяльності методичного напрямку		

7. Висновки / примітки / зауваження / пропозиції

На практиці мені сподобалося _____

Я відчуваю задоволення від того, як / що _____

З'ясувалося, що я маю досить добру методичну підготовку щодо _____

Під час планування і підготовки до уроків у мене виникли труднощі щодо _____

Мені було складно _____

Було б корисним для підготовки до практики, якщо б:

а) у курсі методики _____

б) на настановчій конференції _____

в) методист з фаху _____

8. Перелік поданих звітних матеріалів з педагогічної практики з англійської мови, що підтверджують повноту виконання індивідуального плану під час проходження педагогічної практики.

1. Характеристика з місця проходження практики із «мокрою» печаткою та штампом школи за підписами: директора / завуча, учителя іноземної мови, класного керівника
2. Атестаційний лист (заповнений учителем англійської мови, класним керівником)
3. Щоденник практики (із печатками, за підписами директора / завуча, учителя)
4. Оцінювальний лист групового методиста
5. Індивідуальний план студента-практиканта за підписами вчителя і методиста
6. Звіт про результати педагогічної практики
7. Тематичний план уроків англійської мови на період педагогічної практики .
8. Поглиблений методичний аналіз відвіданих уроків вчителя у кількості _____.
9. Поглиблений методичний аналіз відвіданих уроків практикантів та їх поглиблений методичний аналіз у кількості _____.
10. Розгорнуті плани-конспекти всіх проведених уроків англійської мови з оцінками та підписом учителя (усі за розкладом, не менше 10) у кількості _____.
11. План-конспект позакласного заходу з англійської мови із (само)аналізом
12. Наочні посібники/матеріали належної якості
13. Інші матеріали за вимогою методиста (*уточнити*)

Дата

Підпис

Орієнтовна схема атестаційного листа
Атестаційний лист магістрантки..... групи..... 6 курсу
 факультету іноземної та слов'янської філології _____
 про результати проходження педагогічної практики в ЗЗСО

із _____ до _____ 202_ р.

№ з/п	Зміст роботи	Макс. кіл-ть балів	Бали	Відповідальна особа	Підпис
1. Навчальна робота (55 балів)	Планування та проведення уроків української мови	15		Методист із української мови	
	Планування та проведення уроків української літератури	15		Методист із української літератури	
	Планування та проведення уроків англійської мови	15		Методист із англійської мови	
	Організація і проведення позакласного заходу з української мови / української літератури	5		Методисти з української мови та літератури	
	Організація і проведення позакласної роботи з англійської мови	5		Методист із англійської мови	
2. Методична та організаційна робота (15 балів)	Підготовка та аналіз/самоаналіз уроків української мови.	6		Учитель української мови	
	Підготовка та аналіз/самоаналіз уроків української літератури.	6		Учитель української літератури	
	Підготовка та аналіз/самоаналіз уроків англійської мови.	6		Учитель англійської мови	
3. Науково-дослідницька, виховна, профорієнтаційна робота (25 балів)	Підготовка профорієнтаційних заходів із української мови і літератури	5		Методисти з української мови та літератури	
	Виконання завдань у лабораторіях та ресурсних центрах. Виступ на науково-практичній конференції «Інновації і педагогічна майстерність учителя-словесника»	7		Методисти з фаху	
	Підготовка профорієнтаційних заходів з англійської мови	5		Методист із англійської мови	
	Проведення виховних заходів, виконання обов'язків класного керівника	5		Класний керівник	
	Оформлення документації	3		Керівник практики	
4. Наставовна і підсумкова конференція (5 балів)	Участь у роботі конференцій (обов'язкова)	2		Керівник практики	

Підсумкова оцінка (кількість балів за 100-бальною шкалою, ЄКТС, за національною шкалою) _____

Керівник практики

Підпис

Прізвище, ім'я, по батьков